

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dne vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 2.

V Ljubljani, 20. januarija 1899.

Letnik V.

Genjenim gg. naročnikom!

Dasi že pošljamo drugo številko tekočega letnika, vendar nam še nekateri gg. naročniki dolgujejo naročnino za minuli letnik. Vse tiste, kateri še kaj dolgujejo za minulo leto, prosimo, da nam nemudoma pošljejo zaostalo naročnino, sicer smo primorani pošiljanje lista ustaviti. Ob enem jim pošiljamo poštno nakaznico. — Tudi prosimo vse naročnike, da tudi za tekoči letnik kolikor mogoče hitro poravnajo naročnino. Le, ako bodo naročniki storili svojo dolžnost, bo mogoče tudi listu izvrševati svojo nalogo. Prosimo tudi somišljenike, da podpirajo vsestranski naš list, bodisi z denarno podporo ali z dopisi. Somišljeniki, agitujte za list, pridobivajte mu novih naročnikov in dopisujte vsak iz svojega kraja, saj je povsodi kaj zanimivega. Vsakega zavednega krščansko-socijalno mislečega je dolžnost, da dela na to, da se razširi naš list, in da zahteva »Glasnik« v gostilnah. — Tudi tiste gg. naročnike prosimo, kateri premenijo svoje bivališče, da nam tudi prejšnje naznanijo in natančni naslov pošljejo, da bodo redno dobivali list.

Nekaj svetov — zadrugam!

Ta mesec bodo imele posojilnice in zadruge svoje občne zборе. Pri ti priliki izrazimo nekaj mislij, ki naj se po razmerah blagohotno uvažujejo:

1. Vodivna misel našega zadrúžnega življenja mora biti krščanska. Zato je pa po naši sodbi treba tudi zunanjšega znamenja. Zadrúžno gibanje se mora, v kolikor mu je le mogoče, nasloniti na živo cerkveno življenje in iz njega zajemati moč in napredek. V tem smislu se nam zdi zelo potrebno, da si naše posojilnice in zadruge izberó svojega svetnika-zavetnika in v svojih pravilih določijo njemu v čast zadrúžni praznik. Ravno tako bi morala biti v pravilih izražena duševna vzajemnost za umrle ude. Na Laškem — o tem smo že poročali — časté v zadrugah sv. Antona Padovanskega. Nobene zadruge v našem duhu ne dobóte tam, da ne bi imela podobe tega svetnika v svojih prostorih; većinomoma mu je v čast postavljen ozaljšán oltarček. Nam se zdi to neizmerne važnosti. Zveza med molitvijo in delom, med skrbjo za časno in večno srečo, med gospodarskim in verskim življenjem se mora vedno povdarjati, ker se tako rado pozabi na-njo. — Pomniti moramo, da nam pri imenu

»krščanski socijalizem« ne sme biti beseda »krščanski« samo okrasek, marveč da mora priti pri našem socijalizmu krščanstvo do popolnega svojega pomena, do neskaljene svoje veljave. Delavska društva imajo većinomoma svoje praznike v društvenih pravilih zaznamovane. Želeti bi bilo le, da bi se češčenje društvenega patrona vedno krepkeje razvijalo in da bi se vsak posamezni ud vedno zavedal, da stoji pod posebnim varstvom tega patrona.

2. Konsumna društva naj tam, kjer so tudi kmetje vpisani, na ta način izpopolnijo svoja opravila, da si zagotové pravico za vsa opravila gospodarskih zadrug.

3. Raiffeisenove posojilnice naj vsprejmó v svoja pravila določbe, da smejo nakupovati svojim udom umetna gnojila, semena, stroje, živino itd. Po naključbi je izostala ta določba, ki je bila izprva nameravana, iz pravil, ki so sedaj pri nas v rabi. Povsod drugod jo imajo. Potrebna je. Po nji se zelo mnogo dobrega zgodi. Posojilnica po tem potu tudi najrevnejšim kmetičem lahko pomaga. Kjer imajo že zadrugo, seveda ne potrebujejo take določbe, toda kjer je ni, si izprva lahko pri posojilnici pomagajo. Čujemo, da se pri »gospodarski zvezi« pripravljajo v tem smislu izpremenjena pravila. Na vsak način je treba, da se to pripravljanje pospeši.

4. O priliki občnih zborov naj se posojilnice in zadruge potegnejo za to, da bi se v Ljubljani res kmalu osnovali nekajdnevni tečajji za potrebni pouk pri osnovanju zadrug in poslovanju. Kot ribi vode, nam je treba takega poduka.

5. V gospodarskih zadrugah bi želeli, da bi se vsaj po zimi osnovala redna predavanja iz kmetijstva, gospodinjstva i. t. d. Drug pri nas tega ne bo začel. Prepričani smo pa, ko bi se jedenkrat to začelo, bi občine, dežela in država rade pomagale. Tudi ta misel naj bi se pretresavala ob letošnjih občnih zborih. Ob priliki se še posebej pečamo ž njo.

Dr. K.

Spoznajmo sami sebe.

Dandanes ko celi svet vpije po socijalnih reformah in preobrazbi po liberalizmu razdejane družbe, nakopičile so se kar cele skladavnice načrtov o zboljšanju občnega ljudskega blagostanja. Nujna je potreba, da merodajni faktorji in vladarji sveta v interesu ljudstev prično vpoštevati in uvaževati socijalno vprašanje. Toda ne samo vladarji in mogočnejši držav, marveč vse ljudstvo brez razlike je poklicano rešiti to važno vprašanje. Toda kako, to je vprašanje. Resnica je, da se kapitalizem skuša z vso silo okoristiti z delavno močjo delavcev in modernih iznajdb. Plače niso po mnogih krajih več

take kot so bile, vedno in vedno se delavcu pritrjuje. Nasprotno pa skušamo, da se je vse podrazilo kar potrebujemo v življenje. Toda vkljub temu opazimo prikazen, kakor da bi delavci dobro izhajali. Ta prikazen izhaja največ iz lahkomišelnosti in je delavstvu v velikansko škodo. Koliko delavcev je, ki celi teden trdo delajo in stradajo, v nedeljo pa zapijejo in zapravijo zaslužek clega tedna. Koliko delavskih družin strada po krivdi lahkomišljene razvade zganjepitja in nedeljskega zapravljanja. Izgovor, da tudi kapitalisti zapravljajo, tukaj ne velja. Ako hočemo delavci biti boljši od kapitalistov, potem jih v slabem ne smemo posnemati. Koliko slabega nam posebno zganjepitje napravi, se niti preračuniti ne da. Človek, ki se vda pijanosti in zapravljanju pozabi svojih svetih dolžnosti, ki jih ima do družine in bližnjega. Um se mu stemni, ni mu mogoče več resno misliti in trezno prevdariti svojega stanja. Otroci lačni, žene objokane, možje pa podivjani, to je posledica lahkomišelnega pijančevanja. Družba stanu, ki se hoče tako vesti, ne zaupa in mu noče dati javnih pravic. Vse javkanje po zboljšanju je zaman. Omika in napredek zastaja. Žalostno je, da se po naših ulicah vidi toliko pijancev — delavcev. To se mora predrugačiti. Dolžnost vseh poštenih ljudi je delovati na to, da se omeji pijančevanje. Sveta dolžnost naše organizacije pa je poučevati ljudi o škodljivosti pijančevanja, posebno zganjepitja. Socijalni demokratje zagovarjajo zganjepitje in pijančevanje s tem: »da mora imeti tudi delavec svoje veselje« in da mu tega nihče ne more zameriti. Toda ako naj bode delavčevo veselje to, da po nepotrebi zapravlja trdo prislužene novce in s pijačo pogreza svojo družino v vedno večjo revščino, potem ni pomoči. »Delavec — Rdeči prapor« še ni nikdar prinesel kakega spisa proti pijančevanju, ker mu ni za moralčno življenje delavcev in se ne upa zameriti »sodrugom«, katerih največ s pijančevanjem rešuje socijalno vprašanje. Razvidimo toraj lahko, da moramo sami v sebi pričeti s socijalnim delom. Varčnost in treznost nas pripelje do močatosti, s katero nam bo nastopati za splošne ljudske pravice. Da mora imeti tudi delavec svoje veselje, je nujna potreba. Da tudi delavec spije kozarec vina ali čašo pive, to zahteva od njega delo. Toda veselje naj vživa delavec v krogu svoje družine, kjer se more v resnici pristrčno radovati. Pohaja naj tudi v katoliška delavska društva, kjer dobi duševne hrane in se poučuje o socijalnih razmerah. Tako si bode razbistril vsakdo svoj um, oblažil srce in pridobil načelno prepričanje, s katerim bode zmožen nastopiti v zavesti pravice proti vsakemu nasprotniku. Na ta način si bode delavec v sedanjih razmerah največ pomagal.

Prido bil si bode spoštovanje ljudij, veselje do dela in življenja, mir vesti in dobro voljo. Tako bomo delavci od svoje strani najprvo prevstvarili sami sebe in si deloma pomagali do boljnih razmer, katerih s pijančevanjem nikdar ne bomo dosegli, tudi ne s skupno lastjo zemlje in dela. Spoznajmo toraj najprvo sami sebe, učimo se živeti dostojno, zvršujmo tudi svoje verske dolžnosti, pa nam bode prisijalo vsaj včasih solnce veselja in sreče.

Brezverski bratci.

Naši liberalci in socialni demokratje so se pokazali zadnji čas zopet v pravi luči. »Delavec — Rdeči prapor« z dne 7. t. m. spustil je proti nameravani slovenski katoliški gimnaziji in konviktu toliko protiverskega strupa in oslarij moderne pameti, da se mora človek po pravici vprašati, kje da živimo. »Ovčica«, brzkone »novomeska«, želi prevzvišenemu knezoškofu, da se njegova misel nikdar ne vresniči. Duhovnov imamo dovolj, boji se, da jih bode potem preveč. Katoliške vede ni i. t. d. Narod, ki bi se bil v času reformacije lahko osvobodil, propadel bode. Duhovenstvo ni ničesar storilo za prosveto naroda. Take jeremijade se morejo roditi le v nenormalnih možganih. Mi dobro vemo, da je ravno katoličanstvo ohranilo naš narod. Duhovniki so mu bili v cerkvi edini učeniki. Protestantstvo, ki je izrodek germanskih častiblepnežev in neznačajnikov, bi bilo pač le ponemčevalno sredstvo, in tega rešili so ga katoliški duhovniki. »Ovčica« v Rdečem praporu si želi protestantizma — za katerega ima gotovo svoje vzroke, ki pa ne temelje v ljubezni do naroda, ampak v zasebnih zadevah. Za »ovčico« pricapljal je tudi Slov. Narod, list, ki si iz lastnega poguma ni upal popred nastopiti proti »škofovi gimnaziji« kakor da je dobil direktivo od »ljubih« zavaznikov socialnih demokratov. Tudi tu se poje stara pesem o nazadnjaštvu i. t. d. Kdor opazuje dijaško gibanje zadnjega časa, vidi lahko, kako daleč je to dijaštvo prijadralo od svojega naroda. Narod naš delaven in značajan in pobožen, želi, da bi tudi mladina ostala taka. Toda moderni frazarski judovsko-liberalni in socialno demokratičen duh pokvaril nam je to mladino tako, da neče več poznati krščanskega imena. Mesto tega je naša učeča se mladina postala lahkomišelná, breznačajna in dostikrat javno pohujšljivega vedenja. Je li to napredek? Pelje li to k sreči naroda? Narod potrebuje v boju za svoj obstoj mož kremenitih in neupogljivih in značajnih, to jim pa more dati le krščanstvo. Novodobnim pustolovcem, katerim so več hiše nesramnosti, kakor katol. cerkve, narod ne sme priti v roke, zato nam je pa potreba dobrih šol. V tem oziru je misel prevzvišene knezoškofa le misel rešilna in je želeti, da se kmalo vresniči. Največja neumnost vseh trditev brezverskih jezikusruscev pa je: »da bi taka šola ne izobrazila v vedi dovolj svojih učencev.« Profesorji morajo imeti iz vseh predmetov državne preskušnje, kot drugje. Predmeti se morajo poučevati ravno tisti kot v družih šolah. Kdor bo hotel vstopiti na vseučilišče, bode moral napraviti predpisan izpit. Tako toraj nivo naobrazbe na katoliškem gimnaziju ne more biti nižji kot drugje. Bolje pa bode v oziru morale in značaja. Gimnazij bode brez dvojbe slovenski in to bode tudi velik napredek v narodnem oziru za naše razmere.

Razvidno je, da so klevetniki krščanstva tudi pri nas, in da porabljajo vse svoje sile

v ponizevanje krščanskega imena in naprav. Slovenski delavci pa bomo toliko razsodni, da bomo spoznali volka, ki prihaja med nas v imenu »svobode, napredka in omike«, ki pa v kljub blestečim imenom in frazam odreka našemu narodu lastno, njegovemu značaju prikladno slovensko katoliško srednjo šolo, toraj občno naobraževališče.

Zasebna last in nje socialni pomen.

III. Zasebna last in družina.

Se večjega pomena kot za posameznika je zasebna lastnina za družino. Posameznik bi morda naposled že še obstal v komunizmu, akoravno bi zamenjal zlato slobodo s težkimi okovi suznosti. Obstanek družine je nemogoč, ako se odpravi zasebna lastnina. Znano je, da je namen družine vzrejevati in vzgojevati otroke toliko časa, dokler niso sami sposobni se preživeti ter stopiti v javno življenje. »Najsvetejša naravna postava je«, pravi sveti Oče Leon XIII., »da skrbijo oče za vzgojo in hrano svojih lastnih otrok; tudi to se izvaja iz narave, da jim preskrbi nekaj zasebnega premoženja, s katerim se zmorejo pošteno preživeti in obvarovati pomanjkanja.« (De cond. epif.) Oče ima torej dolžnost in tudi pravico skrbeti za hrano svojim otrokom. Toda kako bo v komunizmu to dolžnost izpolnoval, če sam ne bo imel nobenega premoženja in bo od skupnega le toliko dobil, kolikor bo rabil za svojo osebo? Vzgoja bi bila v takih razmerah nemogoča, kajti očetova veljava bi zginila, ker bi bili otroci v vsem odvisni le od države, in bi bila žena možu popolnoma enakopravna. Jasno je toraj, da bi v komunizmu ne mogla več obstati družina, ker ne bi mogla doseči svojega namena. To vedó tudi socialni demokratje, in zato oznanjujejo prosto ljubezen in hočejo starišem vzeti otroke in jih izrejevati v javnih, državnih vzgojevališčih. Vsak lahko spozna, kaka krivica bi se godila starišem in otrokom s takim preziranjem najsvetejših naravnih čustev. Živali v gozdu smejo pitati svoje mladiče, starišem pa hočejo vzeti pravico vzgojevati svoje otroke! In vendar je to nujna posledica komunizma, in kdor prizna komunizem, mora dosledno priznati tudi to posledico, katera očitvidno nasprotuje naravi človekovi. Krivica pa bi se godila tudi otrokom, posebno bolj bolehnim in duševno zanemarjenim. Za take skrbita le oče in mati tako, kakor je potreba z ozirom na njihovo naravo; le ta dva poznata vse njih potrebe in bolesti, toda ne samo poznata jih, ampak jih skušata tudi utešiti. Komu ni znano, da mati najbolj ljubi tistega otroka, ki je najbolj slaboten in bolehen? Kaj bo s takimi reveži, ako se bodo vzgojevali v takih zavodih? Skušnja kaže, da se v zavodih le zdravih in krepkih otrok veselé, na bolne pa se ne ozirajo veliko, ali vsaj toliko ne, kolikor bi bilo treba. Sicer se pa od tujih ljudij tudi ne sme toliko pričakovati kot od starišev, katerim je že Stvarnik vložil v srce tako ljubezen do otrok, da se ne bo mogla nikdar nadomestiti. Zato pa je treba, da se ohrani družina, katerej je isti Stvarnik dal nalogo skrbeti za otroke, katera je tudi sicer podlaga vsakega rednega in človeka dostojnega življenja. Družina pa zamore obstati in delovati le na podlagi zasebne lastnine, kakor smo poprej izprevideli.

Naša organizacija.

Slovensko katol. del. društvo izdalo je v 40. do 52. tednu 164 gl. 80 kr. podpore svojim obolelim članom. Vse prijatelje delavcev prosimo, da bi podpirali naše društvo, ker je posebno sedaj v zimskem času blagajna zelo obremenjena.

Krščansko socialno železničarsko društvo je priredilo na sv. treh kraljev večer veselico s plesom. Sodelovalo je vrlo naše pevsko društvo »Zvon«. Vse točke so se izvršile prav povoljno, edino premalo vdeležbe je bilo. Vrlo društvo zasluži, da se od kršč. socialcev bolje podpira.

»Zveza« prireja vsako nedeljo v dvorani »Katol. doma« predavanja, ki so vrlo zanimive vsebine. Dne 8. t. m. je predaval g. stud. Sinkovec o vrednosti dela v paganskih in krščanskih časih. Predavatelju mora biti za zanimivo razpravo pač vsakdo hvaležen. Dne 15. t. m. je predaval g. Kregar o jubilejni razstavi na Dunaju. Popisal je razstavo zelo zanimivo, izvabi mnogo radovednosti in želja tudi kaj takega videti.

Shod v Cerknici. Dne 8. t. m. je priredilo katol. pol. izobraževalno društvo v Cerknici javen shod, ki je bil prav dobro obiskan. Govoril je č. g. dr. Krek o delovanju državnega zbora in pomenu gospodarskih zadrug. Gostinčar je govoril o kmetijskih zadrukah z ozirom na narodno gospodarstvo. Č. g. Rajčević, župnik v Grahovem, je predlagal resolucijo za vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani, katera je bila soglasno v sprejeti. Č. g. Lavrenčič je govoril o domačih razmerah z ozirom na kons. društvo. Nato je č. g. predsednik dekan Kunstel z živijo klici cesarju in papežu zaključil lepi shod, ki bode brez dvojbe obrodil obilen sad.

Občni zbor »Slovenske krščansko-socialne zveze« v Ljubljani bode dne 2. februarja ob polu 10. uri dopoldne v veliki dvorani »Katoškega Doma«. Poleg običajnega dnevnega reda bode na vrsti tudi razgovor o vseslovenski delavski slavnosti. Pred zborovanjem bode v nuški cerkvi ob 9. uri sv. maša.

Gospodarski shod v Mariboru. Po prizadevanju vrliga, neumorno delavnega g. Gomilška iz Jarenine se je sklical dne 12. t. m. zaupni shod v mariborskem »Hotel Europa«. Shod je imel namen pomagati, da se gospodarska zadružna organizacija razširi po stajarski zemlji. Poltiškega značaja neposredno ni imel; samo po sebi pa je umevno, da bi gospodarska organizacija neizmerno dobrega storila v obrambo slovenskega ozemlja in bi vsled tega tudi v politiskem oziru igrala veliko vlogo. Vdeležlo se je shoda 180 vabljenih oseb. Dvorana je bila polna. Shod je popolnoma dosegel svoj namen. Ni ga bilo zborovalca, ki bi ne bil odnesel seboj navdušenja za zadružno organizacijo. Govoril je gosp. dr. Krek splošno teoretiški o nujnosti gospodarske organizacije. Za njim pa sta izredno zanimivo poročala o delovanju in vseh obstoječih zadrug: o žalski nien ustanovitelj g. Kač, o horjulski pa g. Stanovnik. Domača beseda drugega govornika je zadela v živo. Za njima je pojasnoval tajnik »zveze slovenskih posojilcev« g. Jošt o prednostih Raftsenovih posojilnic in navduševal navzoce, naj jih ustanavljajo. Zborovanju je predsedoval dekan Jurčič; podpredsednik mu je bil dr. Pipuš, zapisnikar pa dr. Glaser. — Srečna misel g. Gomilška se je res srečno obnesla.

Socialne zadeve.

Skrb za delavce. Za vsakim voglom silimo od rudečih bratcev očitjanje, da katoliška cerkev ni dva tisoč let nič storila za delavce. In vendar morajo sami pripoznavati, da je to očitjanje grda laž. Socialno-demokratični prvak jud Kautsky je l. 1893 v »Vorwärts«, glasilu tiskarskih delavcev, zapisal besede, da so delavci imeli v srednjem veku skorej vse to, za kar se danes zastoj bojujejo. V članku »delo danes in pred 500 leti« piše: V srednjem veku se je mnogo manj zahtevalo

od delavca, kot se dandanes. Delalo se je pač precej dolgo, navadno 12—14 ur. Toda med tem časom se je večkrat jedlo in pri delu se ni prebitalo. Delo ni bilo enolično, marveč polno raznolikosti. Reči smemo, da je porabil delavec v srednjem veku jeden dan mnogo manj delavske moči, kot današnji delavec, celo tedaj, ko se je dalje delalo. Na dan je res znašala delavska doba, če se odšteje čas za jed, 10—12 ur; toda na teden samo 40—48 ur, torej toliko, kot bi sedaj prišlo po osemurnem delavniku. To, kar je sedaj delavcem vzor, za kar se trdo in silno bore proti meščanstvu, je bilo pred pol tisočletjem, v črnem srednjem veku, že priznana resnica. Delavci so pred pet sto leti manj težavno delali in manj časa, kot dandanes. Vendar je bila njihova plača — višja, nego sedaj. To nam spričuje mnogo postav proti razkošju in zapiski plač iz 14. in 15. stoletja. V njih beremo, da nima delavec na več, nego na dve mesni jedi pravico in na neko določeno mero vina ali piva; tudi prepovedi čitamo, ki prepovedujejo pomočnikom oblačiti se v zamet in svilo. Danes bi bile take prepovedi nepotrebne. Tudi mojstrom se takrat ni slabo godilo. Delavnik se v srednjem veku ni nikedar tako raztegnil, da bi bil delavec opešal. Zato nimamo nobene primere, da bi se bili v istem času kdaj delavci pri svojih mnogih bojih z mojstri potegovali za krajši delavnik. Število katoliških praznikov je znašalo 150; med temi je bilo 90 taci, da je moralo prenehati vsako delo. Pomočnikom niso zadoščevali ti prazniki; izvojskovali so si še svoj »višnjevi ponedeljek« in sicer ne samo za razveseljevanje, marveč tudi zato, da so takrat opravljali svoje lastne zadeve. — Tako so dosegli, da so na teden delali le po štiri dni in da so v teh štirih dneh toliko zaslužili, da so sedem dni lahko zložno živeli. — Tako pravi Kautsky. Ali ni v njegovih besedah najboljša spričevalo za srednji vek in za krščanska načela, ki so takrat splošno vladala? Ali ne lažejo torej tisti rudečkarji, ki vpijejo, da se za delavce ni nikoli nič storilo? Socijalni demokratje pa ne lažejo samo o preteklosti, marveč tudi o sedanjem času. Katoliški možje in zlasti katoliške politične stranke, — klerikalci so jim najbolj bodoči trn v peti. Proti sedanji večini vpijejo, kar morejo. In vendar so ravno katoliški nemški poslanci v zvezi s slovanskimi strankami v državnem zboru vse postave, ki so delavcem v prid, spravili v veljavo in sicer ob najstrastnejših napadih tistih liberalcev, s katerimi socijalni demokratje v državnem zboru sedaj tulijo v jeden rog. Sam dr. Adler je dne 16 oktobra 1893 pri nekem ljudskem shodu v Zofijinih dvoranh na Dunaju izrekel te-le besede: »Ali ni čudno, da prihaja v Avstriji vsak napredek na političnem in gospodarskem polju dejanski od reakcijske stranke in od vlade? Volivci petakarji so od klerikalcev. Obrtna preosnova z najvišjim delavnikom, bodisi se tako slab in preluknjan od liberalcev, je vendar neko delavsko varstvo, ki daje boljše razmere, nego so bile preje; tudi ta preosnova je prišla od zbornične desnice, ne od liberalcev. Liberalci so se najhujše vstavljali, s kremplji in z zobmi so se branili, da bi zavrlji najvišji delavnik.« Ne pozabimo teh besedij in vrzimo jih v umazana usta kakega rudečega socijalnega demokrata, ki zabiti kot jazbec, trd

kot buka in neumen kot noč kriči svoje naučene zabavljice proti »klerikalcem«.

Naši nasprotniki.

Pesek v oči. V ponedeljek, dne 9. t. m., so priredili socijalni demokratje v Ljubljani ljudski shod, seveda v kazini. Zahtevali so odpravo časniškega koleka in svobodno kolportžo ali razdajanje tiskovin. S tem so zopet enkrat pokazali svojo staro prakso. Vsi vemo, da hoče vlada to zadevo, ki jo je vsprejel skoro soglasno vže prejšnji državni zbor, kmalo izvesti. To nam priča obljuba finančnega ministra Kaizla. Socijalni demokratje potrebujejo efekta in vsehov, zato so se postavili ravno sedaj, ko je odprava časniškega koleka in svobodneja kolportža že skoro gotova stvar, na stališče to zahtevajoče stranke, češ, ljudstvo homo potem lahko farbali, da smo mi to dosegli. Ker so povabili na shod tudi državne poslance in so s tem za shod tudi agitirali, prišlo je precej radovednega ljudstva poleg običajnih rudečkarjev »past radovednost«. Toda noben poslanec se ni vdeležil shoda, kar je bilo popolnoma umestno. Naši zastopniki naj bi delali socijalnim demokratom štafazo in parado? Naj pridejo njihovi in jim poročajo, zakaj državni zbor ne more delati. Seveda se je »sodrug« Kristan radi tega zelo jezil in ob enem zabavljal na večino državnega zbora, ki je tako slaba, da ne more potlačiti obstrukcije. Pozabil pa je Kristan povedati, kako bi se dalo to narediti. Večina je že jedenkrat nastopila z »radikalnim« sredstvom proti nemškonomacionalnim in socijalno-demokracičnim kričanjem, toda to jim ni bilo po volji in so vpili, da večina tepta pravice poslancev in ustave. V teoriji se, posebno z namenom nezavedne ljudi nahujskati in — po domače rečeno — naštrhati, lahko zabavlja. Toda v položaju večine bi si tudi »modri« Kristan ne mogel pomagati drugače, kakor si pomaga sedanja večina. Sicer se pa nobena večja nesreča ni pripetila. »Farbe« so prodali nekaternikom precej, drugi je zopet niso hoteli. — Oglasil se je tudi »korenina« Železnikar, ki je v »ljublanski sprahi« pometal z »mesarji« in »Kinezi«, da so se mu vsi navzoči po domače smejali. Bog zna, kaj bi bil on že vse storil, ko bi ga bili hoteli voliti v državni zbor. Gotovo bi bili njegovi učenci in delavci sedaj vže »njemu vsi jednaki«, seveda ne v parlamentu, ampak doma pri sivanki. Tako smo zopet enkrat lahko videli, kako mečejo socijalni demokratje pesek v oči. Zaslupljeno delavstvo pa jim ploska in jih ima za odrešenike. Pač pomilovanja vredno!

Drobtine.

Vseslovenska delavska slavnost se boče vršila dne 28. maja t. l. v Ljubljani. Želeti je, da bi društva, ki so lani prijavila svojo udeležbo, izjavila takoj, ako se ostanajo pri svojem prvotnem sklepu, da se more slavnost aranžirati na kolikor mogoče široki podlagi. Bratska društva in prijatelje po Slovenskem prosimo, naj takoj pričnó s pripravami. S primerno vpeljanim varčevanjem n. pr. s tedenskimi doneski, bi bilo mogoče dosedaj oglašeno število slovenskih delavcev se potrojiti. Hrvatje in Čehi bodo na slavnosti jako častno zastopani. Spominjajte se tudi z blagohotnimi darovi zastave »Slovenske krščanske socijalne zveze«, ki se tedaj slovesno blagoslovi! Vsi dopisi naj se naslové na g. Luko Smolnikarja, stoln. vikarja v Ljubljani. — Pripravljajni odbor.

Zagorje ob Savi. Ker »Rudeči prapor« v prvi svoji številki brez vsakega vzroka na-

pada, kakor da ne bi jaz v svoji boleznii imel nobene potrebe, izjavljam resnici na ljubo, da je g. župnik ves čas moje boleznii v pravem pomenu besede po očetovski skrbel zame ter mi vsako željo izpolnil, — za kar se mu tu iz celega srca zahvaljujem. Ravno tako se zahvaljujem gospodu dr. Morscherju, ki me je vsaki dan skrbno obiskoval in vse mogoče storil, da bi, kolikor mogoče hitro okreval!

Vojteh Hybásek,
kapelan.

Iz Ržiške občine. (Krasna obletnica.) Dne 9. januarija lanskega leta merili sta se na javnem shodu v Izlakah dve čili in delavni stranki v hudem boju. Oba nasprotnika sta se hrabro držala in oba sta se ponašala z zmago. Toda mi smo precej vedeli, pri čem da smo; zato nismo zamudili nobene prilike in delali naprej, naprej; ker bližale so se občinske volitve. Hvala Bogu! Ves trud je obilo poplačan. Imamo nov, očiščen odbor, v katerem sedi 12 vrlih mož, ki so si v četrtek, dne 12. t. m., izvolili za načelnika dosedanjega župana, posestnika Antona Klobučiča, ki je povsem mož-poštenjak, našega mišljenja. Z veseljem smo se spominjali enoletnega boja, in polni navdušenja smo obhajali lepo obletnico in še lepšo zmago, dobro postreženi od ne samo vrlega, ampak tudi gostoljubnega novega župana.

Konec sveta je postavil Falb na 13. novembra 1899. leta, ko se trčita zemlja in neki komet. V Barolinu so deloma potrdili Falbov račun, toda le s tem razločkom, da bode pri »trčenju« imel skodo le komet, zemlja pa nobene. Na zemlji bodemo videli tedaj vsak dan prekrasno utrinjanje zvezd. Na zemljo bode padlo mnogo meteorjev.

Na Češkem pridobivajo krščanski socijalisti vedno več tal. Poleg dobro organizovanih društev, izbornih časnikov delajo v prosep domovine lepe knjižnice, iz katerih dobiva ljudstvo obilo zdrave in tečne dušne hrane.

Kapitalizem in nemškutarstvo. Veliki obrt in velika trgovina je med Slovenci v tujih rokah. Ti tujci — nekaj taki, nekaj Nemci — bi radi imeli nas za svoje sužaje; zato je njihova politika naperjena naravnost proti našim zahtevam. Kapitalizem in sovraštvo proti slovenstvu se krijeta pri njih. Posebno znamenit slučaj tuje predrznosti se je dogodil dne 18. dec. prošlega leta v Celju pri odborovi seji rudarske zadruga, v katerem sedé poleg zastopnikov delavcev tudi zastopniki delodajavcev. Šlo se je zato, kako naj se obrne tisti denar, ki preostaja pri zadrugi od upravnih stroškov. Izaženč G. iz Štor pri Celju je pri ti priliki predlagal, naj bi se s tem denarjem vstanavljale za rudarje v Šorah, Zagorju, Trbovljah — nemške sole. Delavci so brez izjeme — zato jim bodi tu javno izrečena pohvala — zavrgli ta predlog, ki natančno spričuje, koliko si upa tujec med nami. Še tega bi se manjkalo, da bi se tam, kjer bi se imela deliti delavcem pravica, vtiho-tapljaljo na delavske stroške ponemčevanje.

Judje že vedó. Večkrat smo že dokazovali, da so voditelji socijalne demokracije sami judje. Delavci jim znašajo denar, oni jih pa osleparijo. Toda voditeljski zaslužek ni jedini, ki ga imajo judje pri rudečih brateh. Tako n. pr. socijalni demokratje nastavlajo pri svojih bolniških blagajnah, če le morejo, judovske zdravniške. Na Dunaju je pri teh blagajnah nastavljenih 80 in med njimi nad 70 judovskih zdravnikov. Ravno tako so pri strokovnih društvih nastavljeni samo judovski advokati. Če pri tem pomislimo, da pač najdemo judje med delavci povsod, kjer jim kaj nese, da pa pri delu ne vidimo domala nobenega juda, potem se-le spoznamo, kako globoko pada socijalna demokracija.

Po prizadevanju slov. kršč. narodne zveze se bo v kratkem raztegnilo bolniško in nezgodno zavarovanje tudi na mornarje. Na vsak način pomenja to nekaj napredka. Sami socijalni demokratje priznavajo to. Pri ti priliki moramo omenjati, da so avstrijski socijalni demokratje gledé na delavsko zavarovanje vse druge misli, kot nemški. Ko so se na Nemškem sklepali zakoni o zavarovanju delavcev za bolezen, proti nezgodam, za starost

in onemoglost, so tamošnji »sodrug« glasovali proti njim. Pri nas pa delajo drugače. Ker zahtevamo krščansko socialni zastopniki, da se dosedanje zavarovanje raztegne in se razširi tudi za starost in onemoglost, so socialni demokrati hitro pri nas presedali in sedaj z nami vred stavijo jednake zahteve. Seveda pri tem lažejo, da so bili oni prvi in da mi le za njimi capljamo. Zato smo pa danes pribili postopanje nemških socialnih demokratov, da to o priliki našim podrgnemo pod nos.

Ljubljanski knezoškof so svojim vernikom v prelepem pastirskem listu priporočili, naj jim pomagajo ustanoviti v Ljubljani katoliško gimnazijsko in konvikt za dijake. Samo po sebi se umeva, da ni nobeden prisiljen k temu. Kdor ne mara ali ne more nič dati, pa ne bo dal. Siliti ga nobeden ne more in noče. Zato je pa tem grje, ko čujemo tako podle zabavljice proti temu. Tako n. pr. trobijo nekteri liberalci, da bo na vsako kmečko bišo prišlo tega novega davka po 200 gld., da bodo ljudje morali ubožati zavoljo tega i. t. d. Temu bi samo to pripomnili, da se nikjer ni bilo slišati, da bi bili ljudje zavoljo stroškov, ki so jih imeli za verske namene, ubožali. Bog zna pač najbolje vračevati in nikomur ne ostane dolžan, ne za dobro, ne za slabo. Seveda je pricapljal tudi »Rudeči prapor« in v svoji prvi letošnji številki napada ljubljanskega knezoškofa v dolgem in zelo neumnem članku. Tisti članek, ki ga je spisal neki znani advokat, najbolj spričuje, kako zelo je treba pri nas katoliške vzgoje. Komur ni mogoče, da bi z denarjem pomagal v njeno dosego, naj pa agituje za to misel. Ko bi ljudstvo umevalo povsod njen pomen, bi si po političkem potu izvojevali to, za kar se moramo sedaj truditi na druge načine.

Umor. Dne 16. t. m. sta se mej 2. in 3. uro zjutraj v Vinohradih stepla češki dijak Fran Linhart, katerega je spremljal pristav Schmidt, in nemški tehnik Biberle. Policijsko poročilo pravi, da je Linhart udaril parkrat s palico po Biberlovi glavi ter ga pahnil na tla, na kar je Biberle prijel za samokres in prvič ustrelil v Schmidtovo roko, drugič v zrak in tretjič Linharta v trebuh. Poslednji je imel še toliko moči, da je šel na zdravstveni oddelek, kjer so mu rano obvezali in morali takoj odvesti v bolnišnico, kjer je po noči že umrl. Biberle, katerega ima oblastvo že v rokah, je na glavi neznatno ranjen.

Kake vere so soc. demokratični poslanci v nemškem državnem zboru? Pisarna nemškega drž. zbora izdá početkom vsacega zasedanja kratke životopisne črtice posameznih poslancev. Zanimiv je oddelek, v katerem se govori o soc. demokratičnih poslancih, katerih je sedaj v nemškem državnem zboru 49. Samo 36 od teh je izpolnilo predel »vera« in sicer 11 so se pripoznali kot ortodoksni; 7 jih je brez veroizpovedanja (mej njimi Liebknecht), 5 jih je prostomislecev. Bebel je zapisal, da nima nobene vere, 6 jih je protestantov, 1 starokatoličan, 2 sta zapisala, da sta bila krščena katoliško, 3 so židje.

Socialni demokrati sami med seboj. Socialni demokrati pač niso posebno ljubeznipolni ljudje. Na Gomilskem v Savinjski dolini sta si bila dlje časa dva taka rudeča brata čudno dobra. Jeden izmed njiju je gostilničar, drugega pa ne vemo, kako bi imenovali, recimo mu pač »rudečkar«. Navedli bi sicer lahko tudi njuna prava imena, a to ni tako imenitno, ker se gré le za stvar. Ta dva sta bila torej čudno prijatelja, a naenkrat se je njuno prijateljstvo izpremenilo v smrtno sovraštvo. Kaj je bilo temu vzrok? Nekega lepega jutra je namreč zapazil gostilničar na svoji njivi, da mu je okrog dve sto stang hmelja porezanega. Hmelj je bil takrat komaj v cvetju in to je bilo zanj občutna škoda, zlasti lani, ko je bil drag. In veste, koga je gostilničar obdolžil, da mu je to škodo naredil? Svojega prejšnjega prijatelja! Tožil ga je radi tega. »Rudečkarja« so gnali v zapor na Vransko. Sedel je delj časa v preiskovalnem zaporu, a dokazati mu niso mogli, da bi bil on hmelj porezal. Dokazali so mu pač, da je on po tistej njivi hodil, a je rekel, da škodo on ni napravil, marveč je le polže pobiral. No, ali je hmelj porezal ali ne, to nas nič dalje ne briga. Izjavljamo pa: Pri socialnih

demokrati ni krščanstva in zato tudi ni ljubezni. Edini so samo takrat, ko se gré zoper »farje«, drugače pa so sami med seboj kakor pes in mačka. Da bi se pač ljudje že enkrat spametovali, da bi se združili in začeli neobziren boj na vse strani za krščansko-socialno preosnovo!

Sad sedanje šolske vzgoje. Sestnajstletni dijak gimnazije v Gradu Martin T. pl. Perzetto, doma z otoka Brača, se je ustrelil 13. t. m. Oskar W. v Brnu, realec, je dobil slabo spričevalo, pokazal je staršem ponarejeno spričevalo, pobegnil in se te dni ustrelil. Ko bi bilo v šolah nekoliko krščanskega duha in prepričanja, da je človek kaj več kakor žival, gotovo bi se toliko ne čulo o samomorih mladih dijakov. Vseled takih dogodkov gotovo nima »Slovenski Narod« uzroka tako rohneji proti škofovski gimnaziji, katera se namerava ustanoviti v Ljubljani. Seveda se zaganja proti škofovski gimnaziji zato, ker bi se mladina vzgojevala v krščanskem duhu, kjer bi se tudi samomor ne odobral, kar se gospodi pri »Narodu« zdi junaštvo.

Avstrijski milijonarji. V Avstriji je 1101 milijonar. Tako naznanja letošnje izvestje finančnega ministra. Toliko ljudi je javilo, da ima čez 40 000 gld. dohodkov na leto, kar po štiri odstotke obrestovano, odgovarja kapitalu jednega milijona. Najbogatejši ima 3 005 000 gld. Ime je zamolčano. Ta ubožec ima se 255 kolegov, ki so priznali, da imajo na leto čez 100 000 gld. dohodkov. Od teh 255 revežev, ki vlečejo svoje bogastvo iz vseh žilic celega bogastva, jih 141 stanuje na Dunaju. Potem pa naj kdo reče, da v Avstriji ni bogatinov.

Darovi:

»Glasniku« v podporo:

Čast. gosp. mgr. Anton Zupančič, profesor, 4 gld. Gosp. Ivan Bergant, mizar v Dravljah, 1 gld. Čast. gosp. Josip Novak, kapelan v Metliki, 50 kr. Čast. gosp. Fr. Birk, stolni vikar, 1 gld. Čast. gosp. Ant. Kolarič, kapelan pri Sv. Juriju ob Taboru, 50 kr.

Slov. katol. del. društvu:

Čast. gosp. J. Sajovic, župnik v Slavini, 1 gld.

Za zastavo »Slov. kršč. soc. zveze«:

Čast. gosp. Fr. Pešec, župnik v Robu pri Vel. Laščah, 1 gld.

VABILO

na

I. REDNI OBČNI ZBOR

Slov. delav. stavbenega društva

registr. zadruga z neomej. zavezo

kateri se bo vršil

v nedeljo, 29. januarja 1899, ob 10. uri dop.

v dvorani Katoliškega doma, Turjaški trg št. 1.

VSPORED:

1. Nagovor načelnikov.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Odobritev računskega sklepa za leto 1898.
5. Volitev 2 odbornikov ravnateljstva, 2 kontrolorjev, 3 pregledovalcev računov in 5 udov razsodišča.
6. Določitev visokosti svote rezervnega zaklada za 5 let (§ 47. društvenih pravil).
7. Slučajni nasveti.

Opomba. Kdor želi staviti na občnem zboru kak predlog, ga mora 14 dni pred zborovanjem ravnateljstvu v pregled predložiti.

Odstopita letos po žrebu določena uda ravnateljstva in sicer: gg. *dr. I. Janežič* in *Fran Ziller*; oba kontrolorja gg. *Ivan Rakovec* in *dr. Ig. Žitnik* in vsi trije pregledovalci računov: gg. *Komar Ivan*, *Poderžaj Ivan* in *Avšič Anton*. — Vsakateri iz med teh sme zopet voljen biti.

Ravnateljstvo.

VABILO

na

VI. redni občni zbor

sloven. katol. delavskega društva v Ljubljani,

ki se vrši

v nedeljo, dne 29. januarja t. l.

ob 5. uri popoldne

v društvenih prostorih, Turjaški trg št. 1.

Vspored:

1. Pozdrav predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Odobritev računov za leto 1898.
5. Volitev odbora in računskih pregledovalcev.
6. Razni nasveti.

K obilni vdeležbi vabi vse člane

Odbor.

VABILO

k

V. rednemu občnemu zboru

I. ljublj. delav. konsumnega društva,

registr. zadruga z omejeno zavezo,

ki se vrši

v nedeljo, dne 5. februarja 1899. leta

ob 9. uri dopoldne

v dvorani »Katoliškega doma«

z naslednjim vsporedom:

1. Pozdrav načelnika.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Odobritev računa za upravno leto 1898.
5. Volitev odbornikov, nadziralnega odseka in namestnikov.
6. Razni nasveti, pri katerih se opozarja na § 27. lit. k zadrughnih pravil.

K obilni vdeležbi vabi

predstojništvo.

Podpisani usojam si slavnemu p. n. občinstvu, zlasti gospodom trgovcom uljudno naznaniti, da sem

otvoril v Ljubljani zavod za snaženje stanovanj in oken.

Prevzemam v snaženje izložbena in sobna okna ter likanje sob. Tudi cele nove stavbe prevzemam v temeljito očiščenje, istotako tudi javne zavode in urade.

Čestita naročila prejmlje iz prijaznosti *Jožef Maček*, prodajalnica tobaka, Mestni trg št. 6.

V obilni obisk se priporoča

Peter Matelič,

Martinova cesta št. 81.

»Stara mamica, še meni!« je geslo letošnje Kathreinerjeve slike. Ta trdka, ki je danes znana po vsem svetu, nam podaja že celo vrsto let za novo plakatno sliko, ki je vedno bolj dražestno in prikupljivo sestavljena. Občinstvo jo vselej težko pričakuje in je ob jednom tako prijetno iznenadeno, da proti koncu leta že po prodajalnicah poprašuje: »Kaj nam pa prinese Kathreiner za novo leto?« Vprašanje je pač opravičeno, kajti vedno težje je podajati kaj novega in izvirnega za priporočanje Kathreiner-Kneippove sladne kave. In vendar se to omenjeni trdki vedno posreči. Letošnja slika z imenovanim geslom nam kaže prijazno se smehljajočo mamico, ki je ravno prav zadovoljno sedla k popoldanski kavi, ko prihihi viharno mali vnuk, najbrže z vrta, z rudečim jabolkom v zepu, in zahteva s prav zapeljivim smehljanjem istotako svojo porcijo kave: »Stara mamica, še meni!« Pogled stare mamice, dobrovoljni, prijazni izraz na častljivem obličju kaže notranji čut in razumnost gotovo odličnega umetnika, ki je izvršil to prikupljivo podobo, katera je jako obogatila našo »cestno galerijo slik«, in katera ob jednom najbolj priporoča stvar samo, Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.